ומשום אשה הוא דנקט לוה אבל גבי עבד אין חילוק בין לוה למכר דמה שקנה עבד קנה רבו: [ברם] רבינו תם לא גרים ברם ר' אבא אלא גרים ר' אבא ורבי אבהו וכל גדולי הדור כו' כדי ליפות את כחו. ולא גרים את כחה אלא ליפות את כחו ופירש שיאכל הוא את הפירות והשתא מייתי רב הונא בר אבין סייעתא לדבריו דתימה הוא לומר שהיה שולח שכל גדולי הדור חולקין עליו אשם כן אין ממש בדבריו ואין מתיישב לר"י גירסתו דל"ב מה צריך לומר במתנה נקש ליתן לה וגרלה לר"י גירסת הספרים (ו) ברש ר' אבא וליפות כחה ופליגי עליה וסברי דמוכר לאשתו לא קנתה לגלוויי זוזי הוא דבעי וסברי כרב הונא דאמר דל זוזי מהכא ותיקני בשטר ומה שקונה בשטר אינו אלא מתנה כיון דלגלוויי זוזי הוא דבעי ולא קנתה בזוזי ומה שכתב בלשון מכר לא כתב אלא ליפות את כחה ופירוש רבינו תם יש ליישב ולפרש נקש ליתן לה לענין זה שבמתנה (ז) נתן את כולן ועוד יש ליישב פירוש ר"ת במתנה נקש כו' דאפילו למאן דאמר קנתה במוכר לאשתו ולא אמר לגלוויי זוזי הוא דבעי לא קנתה אלא משום דבמתנה נתן לה דהא אין כאן מכר אלא נתנה לו כלום שהדמים הן שלו בלאו הכי ואע"פ שאין יכול להוציא ממנה בדין מ"מ אם תקף ממנה או הוציא מידה דרך ערמה הם שלו כדאמרינן בסמוך וא"כ השתא שהוציאן דרך מכר הם שלו ואין כאן מכר והלכך למ"ד קנתה לא קנתה אלא משום דבמתנה נקש לתת לה והא דכתב לה בלשון מכר כדי ליפות את כחו לענין שיאכל הפירות כי המכר מבטל הקנין דהא אין כאן מכר כדפי' ולענין שהה הוא מתנה וקנתה ולענין פירות הוי מכר ולא קנתה: **במתנה** קנתה **ואין הבעל אוכל פירות**. תימה דאמר בגיטין בפ' הזורק (דף עז: וסש"ה מה) גבי ההוא שכיב מרע דכתיב גט לדביתהו בהדי פגיא דמעלי שבתא כו' אתא לקמיה דרבא אמר ליקני לה ההוא אתרא דאית בה גיטא כו' אמר רב עילים מה שקנתה אשה קנה בעלה איכסיף ומאי קושיא והא במתנה אין הבעל אוכל פירות א"כ לא קנה בעלה ואומר רבינו תם דאין תלוי באכילת פירות למיקרי אחרה דהא רבא סבר כרים לקים (לקמן דף קלו:) דקנין פירות לאו בקנין הגוף דמי ואפילו יש לבעל פירות אינו מפקיע כח האשה שהגוף שלה בהא תליא מילתא דלא מיקרי אחרה לענין זכיה אלא כשמוכרת ונותנת קיים הלכך כשנתן לה הבעל אע"ג דאין אוכל פירות כיון שאם מכרה ונתנה אינו קיים לא מיקרי אחרה דאדעתא דהכי שתמכור ותתן לא יהיב לה ומייתי ראיה דהתם ברים הזורק גבי זרק לה באחרה פריך אחרה מה שקנתה אשה קנה בעלה ומשני כגון שכתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך אע"ג דכשכתב לה נמי הכי יש לבעל פירי עד שיכתוב לה ובפירותיהן כדתנן בהכותב (כתובות דף פג.) אפילו הכי אשיב אחרה כיון שאם מכרה ונתנה קיים כדתנן בהכותב ומיהו אינה ראיה דאע"ג דאינו מזכיר ובפירותיהן הכי בעי למימר כדאשכחן לעיל) גבי אין לאיש חזקה בנכסי אשתו וא"ת אע"ג דאינה יכולה למכור (ח) תקני לה לגט מידי דהוה אשכירות דאמר (במסכת מע"ש פ"ה מ"ט) גבי ר"ג מעשר (שני) נתון ליהושע ומקומו מושכר לו והמוכר את הספינה (לקמן דף פד:) מדד ולא משך לא קנה ואם היה פיקח שוכר את מקומו ואומר רבינו תם דגדול קנינו של שוכר מזה שאפי' מת בתוך הזמן המקום מושכר ליורשיו עד הזמן משא"כ באשה שאם מכרה ונתנה הבעל מוציא מיד הלקוחות ובירושלמי לא משמע כפר"ת דפריך ברים הזורק (גיטין דף עז.) וגנתה ואחרה אינן משתעבדות לאיש לאכילת פירות ומשני ר' יוחנן בשם ר' יגאי עד שיכתוב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן ומשמע מדפריך מפירות דבפירות הדבר תלוי ולא במה שאינה יכולה למכור ור"י אמר דאפי' תלויה בזכייה בפירות מ"מ פריך שפיר התם מה שקנתה אשה קנה בעלה שלא היה נותן לה הבעל מקום הגט אלא משאיל ודוקא במתנה הוא דקאמר דקנתה ואין הבעל אוכל פירות ועוד אומר ר"י דהא דאמר הכא במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות היינו דוקא שאינו אוכלם אבל בנכסי מלוג הם אותם פירות וילקח בהם קרקע ויאכל הפירות ומשום הכי פריך התם שפיר מה שקנתה אשה קנה בעלה:

קבל מן האשה יחזיר לאשה. נראה דאם אמרה האשה תן לפלוני שהם שלו דנותן לו בתנאת היא במיגו דאי בעיא שקלה איהי מיניה ויהבה ליה ואפי' אומר הבעל שהממון שלו אין לו כח להוציא מידה מדקאמר יחזיר לאשה דהוה ליה למימר יודיע לבעל (ט) דאם היה כח ביד הבעל להוציא מידה כשאומר שהוא שלו והא דמפליג בסמוך בדביתהו דרבה בר בר חנה בין מהימנא בין לא מהימנא הנ"מ בשעת מיתתה דליית לה מיגו דאי בעי שקלה מייתי ויהבה למי שרולה ואם תקף הבעל מידה שוב אינה יכולה להוציא מידו ולומר של פלוני הם דקאמר לעיל לוה מן האשה וגרשה אין לה עליו כלום ואם היתה נאמנת לומר של פלוני הם תהא (י) נאמנת לומר שלי הם במיגו דאי בעי אמרה אחרים הפקידו בידי דאינה צריכה לומר מי הם האחרים ושאחר הממון לעולם בידה ודוקא במעות טמונות דלוה מן האשה דלעיל במעות טמונות איירי מדקאמר לגלוויי זוזי הוא דבעי אבל מעות שאינן טמונות יש לה עליו וכן אם תקף מוציאין מידו ועוד מדקאמר רבא דבמעות שאינן טמונות קנתה משמע דאם תקף מוציאין אותן מידו דאם אין מוציאין אמאי קנתה הא יכול לומר להוציא מידה נתכוונתי כי לא יכולתי להוציא מידה בענין אחר ואפי' בב"ד ואם היא נושאת ונותנת בתוך הבית אינה נאמנת לומר לא שלי ולא של פלוני הם כדאמר לקמן (דף נב:) וכן האשה שהיא נושאת ונותנת כו' ואמרה שלי הם עליה להביא ראיה ולא מהימנינן לה במיגו דאי בעיא אמרה שהיא נפקדת משל אחרים ומיהו היכא שאינו נושאת ונותנת בחיי בעלה וממון בעלה מצוי בידה יש להסתפק אם חשבינן לה כאילו נושאת ונותנת אם לאו:

קבל

ובעל אוכל פירות ברם רבי אבא ורבי אבהו וכל גדולי הדור אמרו במתנה בקש ליתנו לה ולמה כתב לה (ו) לשום מכר כדי ליפות את כחה מיתיבי לוה מן העבד ושחררו מן האשה וגרשה אין להן עליו כלום מ"ט לאו משום דאמרי לגלוויי זוזי הוא דבעא שאני התם דלא (ו) לישוי איניש עבד לוה לאיש מלוה אמר רב המוכר שדה לאשתו קנתה והבעל אוכל פירות במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות ורבי אלעזר אמר אחד זה ואחד זה קנתה ואין הבעל אוכל פירות עבד רב חסדא עובדא כרבי אלעזר אמרו ליה (ז) רבן עוקבא (ז) ורבן נחמיה בני בנתיה דרב (ז) לרב חסדא שביק מר רברבי ועביד כזוטרי א"ל (ז) ואנא נמי כרברבי עבדי דכי אתא רבין אמר ר' יוחנן אחד זה ואחד זה קנתה ואין הבעל אוכל פירות אמר רבא הלכתא [א]המוכר שדה לאשתו לא קנתה והבעל אוכל פירות [ב]במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות תרתי לא קשיא [ג]כאן במעות טמונין כאן במעות שאין טמונין דאמר רב יהודה מעות טמונין לא קנתה מעות שאינן טמונין קנתה: ת"ר [ד]אין מקבלין פקדונות לא מן הנשים ולא מן העבדים ולא מן התינוקות קבל מן האשה יחזיר לאשה ואם מתה יחזיר לבעלה קבל מן העבד יחזיר לעבד ואם מת יחזיר לרבו קבל

והבעל אוכל פירות. דלא גרע מנכסים שנפלו לה בירושה: **במתנה בקש ליתן לה**. ולא יאכל פירות כדאמרי' לקמן במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות ומיהו במוכר לאחיו אין לומר כן שאינו אוהבו כל כך: **מיתיבי כו'**. ההיא קשיא לעיל ולשני המימרות נקשית בגית המדרש: **במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות**. דנותן בעין יפה נותן: **רבנן**. רב שקדם לרבי יוחנן רבו של רבי אלעזר כדאיתא בשחיטת חולין (דף לה:) דכל זמן שהיה רב קיים הוה שלא ליה רבי יוחנן לקדם רבינו שבגבל ועוד דאמר ליה לרב לקיש[ד] שכל אותן הימים היה הוא בישיבה ואני בעמידה ועוד דאמרי' בעירובין (דף יג: ע"ש) אמר [ה]רב הלי [ד] דמחדדן מתבריא טפי משום דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה: **כזוטרי**. ר' אלעזר שהיה תלמידו של רבי יוחנן ואע"ג דרבי אבא ורבי אבהו וכל גדולי הדור מבריסם דאמרי לעיל במתנה נקש ליתן לה כו' סבירא להו דבעל פירות אינה נאמן אלעזר דאין הבעל אוכל פירות אינה נאמן אינשב כרבי עבדי דכי אתא רבי שתלמידי רבי יוחנן היו: **כרברבי עבדי**. ר' יוחנן שהיה תבירו של רב: **תרתי**. בתמיה. שני דברים של רבא סותרין זה את זה לא קנתה משמע לא גוף ולא פירות לגלוויי זוזי הוא דבעי והבעל אוכל פירות משמע שקנתה גוף הקרקע דלאו לגלוויי זוזי הוא דבעי: **במעות טמונין**. שלא היו ידועין ומפורסמים לבעל לא קנתה לגלוויי זוזי הוא דבעי: **מעות שאין טמונין**. קנתה והבעל אוכל פירות דליכא גלוויי זוזי שהרי גלויין ועומדין הן: **לא מן הנשים כו'**. דאיכא למימר גנבוס לבעליהן ולאדוניהם ומיגוקות נמי שמא גנבו מבית בעל הבית שהם דרים שם ואסור לסייע ידי עוברי עבירה וכשלא יקבלו מהם יחזירו למקום שגנבו (ה) שם: **יחזיר לאשה**. ולא לבעל דאין לנו להחזיקה בגנבתה: **יחזיר לבעלה**. שאפי' אם ניתן לה ממון זה על מנת שאין לבעלה רשות בה מכיון שמתה יורשה בעלה שהבעל יורש את אשתו והלכך יחזיר לבעל דממה נפשך עכשיו הרי הוא של בעלה: **יחזיר לרבו**. דמסתמא כל מה שקנה עבד קנה רבו. ונראה בעיני דהוא הדין אם נשתחרר העבד ואח"כ מת יחזיר לרבו שהרי עבד היה כשהפקיד לזה וסתם עבדים גזלנין הן אבל אם נתגרשה האשה ואחר כך מתה יחזיר ליורשיה ולא לבעלה דמשתגרשה אין הבעל יורשה:

קבל

עין משפט
נר מצוה

רח א מי' פכ"ב מהל' מלוה הל' כט סמג עשין מח טוש"ע חו"מ סי' פה סעי' ט:
רט ב מי' שם הל' מ טוש"ע שם סעי' ז:
רי ג מי' שם הלכה כט טוש"ע שם ס"ט:
ריא ד מי' פ"ז מהל' מלוה הל' י ופכ"ב מהלכות מלוה הל' לב סמג עשין פה טוש"ע חו"מ סי' פו סעי' ו ועיין בטור [ובכ"מ אלפס עוד בב"מ פ"ג דף פז.]

רבינו גרשום

עבד אלא דבעי לגלוויי ליה זוזיהו: וכל גדולי הדור אמרו. דהאי קנתה דלא אמרינן לגלוויי זוזי עבד משום דבמתנה בקש ליתן לה: ובעל אוכל פירות. כנכסי מלוג: קנתה ואין הבעל אוכל פירות. משום דכולה שדה בין גוף ובין פירות יהיב לה: שבק מר רבוכי. דהיינו רב ורב הונא דאמרי לעיל דקנתה ובעל אוכל פירות: ועבדת כזוטרי. כר' אלעזר דהוה תלמידיה דרב: כרברבי. ר' יוחנן: תרתי. קאמר והלא חדא סתרא לאידך דאי לא קנתה אמאי איצטריך למימר הבעל אוכל פירות אפי' גוף הקרקע נמי שלו הוה: במעות טמונים. שמטמנת ממנו לא קנתה והכל שלו משום דלגלוויי זוזי הוא דעבד. אבל במעות שאינם טמונים קנתה והבעל אוכל פירות: לא מן הנשים וכו'. דאיכא למימר גונבין לבעליהן ולאדוניהם:

מסורת הש"ס

א) [ס"ל לשון], ב) [ס"ל רבנא וכ"ל לקמן בתוס' קמט. ד"ה רב וזחולין לב.], ג) [ס"ל ורבנא], ד) [חולין נד.], ה) הוא רבי ולא רב ועיין רש"ל, ו) סיים לעמות הקדוש, ז) [דף מט. ושם ד"ה לכתב],

הגהות הב"ח

(א) גמ' שאני התם דלא משוי אינש בשביה עבד: (ב) שם בני בנתיה דרב חסדא לרב חסדא: (ג) שם מ"ל אנא נמי כל"ל ואות ו' נמחק: (ד) רשב"ם ד"ה רבבי וכו' אמר רב כל הדמחדדנא. נ"ב כך הוא בפ"ק דעירובין בדף י"ג אבל הספ"ג בסוף הלכות י"ט מביא מן הירושלמי דרבי הוא שאמר כך ע"ש: (ה) ד"ה לן מן וכו' שנגנו משום הס"ד: (ו) תוס' ד"ה ברים וכו' ונראה לר"י גי' הספרים דגרסי רבי אבא אמר וליפות כחה: (ז) בא"ד לענין זה שבמתנה נתן. נ"ב כתבתן לקמן בהמוכר את הבית ויסתום הכיתו בדף זה סוף ע"א: (ח) ד"ה במתנה וכו' וא"ת אע"ג דאינה יכולה למכור מכל מקום תקני לה: (ט) ד"ה קבל וכו' ודייע לבעל אם כל"ל ואות ד' נמחק: (י) בא"ד תהא נמי נאמנת לומר שלי:

קבל מן הקטן. לא יחזיר לו שהרי אין יודע לשמור וכמשליך לאיבוד דמי מי שהחזיר לו אלא יעשה לו סגולה אולר עד שיגדל ויחזיר לו. ולקמן מפרש מאי סגולה: **ואם מת.** קטן יחזיר ליורשיו: **וכולן שאמרו.** אפי' קטן: **בשעת מיתתן.** אורחא דמילתא נקט דכשהן בריאין אם רוצים להחזיר לבעלים יטלו שלהן מיד הנפקד ויחזירו לבעליהן דמה להן לגלות הדבר: **יעשה כפירושן.** יחזיר הנפקד לאותו פלוני שפירשו אלו: ה"ג **ואם לאו יעשה פירוש לפירושן.** כלומר ואם לא מהימן להיות נפקד שהפקדון של אותו פלוני הוא אלא של בעליה שלהם הוא ומתוך בושה אינם רוצים לומר שהוא של בעליה אלא ליתחזקו כגוזלים וגנבים יעשה הנפקד פירוש אחר לפירושו שיחזור לבעליהן של אלו ולא לאותו פלוני וכי האי גוונא אמרינן בסמוך בההיא עובדא דביתהו דרבה בר בר חנה. ויש מפרשים ואם לאו יעשה פירוש לפירושן כלומר אם לא פירשו בשעת מיתה יעשה (ג) פירוש למה שהם היו צריכין לפרש שיחזיר לבעליהן ולא נהירא דא"כ היינו רישא ואם מתו יחזיר לבעליהן ואם מת יחזיר לרבו דמיירי בשמת ולא פירש למי יחזיר וקאמר דיחזיר לבעליה ותרי זימני למה לי. ואית ספרים דכתב בהו ואיכא דאמרי יעשה פירוש לפירושו כלומר לא יעשה כמה שפירשו הן אלא יחזיר לבעליה ולא נהירא דא"כ רב דאמר אי מהימן לך כו' דאמר כמאן לא כרישא ולא כסיפא: **כיפי.** עגילים אוזר"ם כדאמרינן בעלמא (ערובין דף נו:) ו)כיפי תלא ליה עגילים תלה באוזניהם: **דמרתא.** שם חכם אחיו של ר' חייא כדאמרינן (סנהדרין דף ה.) מרתא ואייבו ואמא ור' חייא כו': **וכני כרשא.** של מרתא ושל בני בתו: **אי מהימנא לך.** שלא גנבה ממך כלום: **עשה פירוש לפירושה.** עכב לעצמך: **אי אמידא לך.** אותם שהיא אומרת שהם שלהם אם עשירים הם ורגילין להפקיד כיפי ושאר חפצים עשה כפירושה והחזירם להם. אי נמי אי אמידא לך אשתך שיש לה אוהבים שנתנו לה ממון ע"מ שלא יהא לך חלק בו ומתנה (ג) זו שנותנת לקרוביה משלה עשה כפירושה: **ס"ס.** לגמוד בו הרי פירות והקרן קיים: **דאכיל מיניה.** הקטן תמרי והקרן קיים. אבל בעיסקא לא שמא יאבד בה דבר תקלה ותאבד: **אפי' חלקו.** נתפרדו האב והבן שלהן אביו ואין הבן (ד) בנכסי אביו כלום אפ"ה אין מחזיקין זה על זה דלא קפדי אהדדי: **חלקו לא.** כלומר בחלקו לא מיירי מתני' אלא כיון דחלקו יש להן חזקה זה על זה: הכי גרסינן **עכב רב אפי עובדא חלקו לא.** כלומר כרבא עשה דהיכא דחלקו לא דברה משנתנו אלא ודאי יש להן חזקה: הכי גרסינן בפירוש רבינו חננאל **איתמר אחד מן האחין שהיה נושא ונותן כו'.** אחד מן האחין כגון גדול אחין לאחר מות אביו: **אונות.** שטרי מכירות לשון כחי ורשאית אוני (בראשית מט:): **ושטרות.** של הלואה: **יוצאין על שמו.** שבשמו נכתבו שהוא לקח (ה) והלוה: **שלי הן.** ואין לאחי חלק בהן שנפלו לי הממונות שהלוויתי והקיימי בהן קרקעות הללו מבית אבי אמא ואין אתם יורשים עמי. והלכך נקט אבי אמא דאילו מבית אבא כולן יורשין בשוה דבאחין מן האב עסקינן שכולן יורשין ממון של אביהן ביחד ולא יטול זה יותר מזה והלכך אין לו ממון זה לבדו אם לא ירשו אמאו וכגון שאינם בני אם אחת: **עליו להביא ראיה.** שהממון שלו אע"פ שכתובין השטרות בשמו דכיון שהיה הולך לבדו נושא ונותן בנכסים שנכתבו על שמו וכדמפרש לקמיה [ע"ב] שאין חלוקין אפי' בעיסקא דכיון דלא נודע מעולם מאיזה לד יצא לו ממון בלא אחיו אין לתלות השטרות אלא בממון האב ואינו יכול להוציא הממון מחזקת האב. ולקמן [שם] מפרש ראיה במאי: **על האחין להביא ראיה.** שהשטרות הללו מממון אביהן דאמאי דכתב בשטר סמכינן והרי על שמו נכתב. ואע"ג דהלכתא כשמואל בדיני (בכורות מט:) בהא הלכתא כרב דאמרינן לקמן [ע"ב] כוותיה ורב חסדא ורבה ורב ששת נמי כרב סבירא להו דמפרשי מילתיה לקמן [שם]: **אמר.** רב כך היה שמו ו)כדקרי ליה בשחיטת חולין (דף קלו:) אבא אריכא דאמרינן מאן ריש סדרא בנבל אבא אריכא ואמרינן במסכת נדה (דף סד:) רב אורוך בדורו היה והאי דקרי ליה רב כמו שקורין לר' יהודה הנשיא רבי באורך ישראל קרו ליה נמי בנבל רב וכן מצאתי בספר ערוך ח) המובא מרומת: **שאם מת.** ויש לו בנים ליורשו על האחין להביא ראיה דכיון דימתי לאו בני אימתי ראיה ניהו ואינן יודעין לאחפש זכותן וגם השטר מוכיח (ו) שהיה ממון של אביהן על שכנגדו להביא ראיה. אבל כשהאב עצמו קיים היה מטיל רב עליו להביא ראיה דאם אינתא שלו הוא ממון זה יכול לאחפש ולמצוא ראיה ואם לא ימצא ראיה הפסיד: **מסקינן לה רב אפא.** למאי דאמר שמואל מודי לי אבא: **כלום טענינן להו ליתמי כו'.** בתמיה. אילו היה אביהן קיים היינו מחזיקין הממון ביד אחין עד שיביא ראיה שאינו שלהן ולפי שמת יפה כחן של יתומין ממנו ויפסידו אחין בתמיה. ואע"ג דאמרינן (לעיל דף מא:) טוענין ליורש גבי חזקת ג' שנים שאע"פ שלא דר בו אביו אלא יום אחד וזה החזיק ג' שנים אחרי כן הויא חזקה ואע"ג דאביהן לא מהניא ליה חזקת שלש שנים לומר לקוח הוא בידי אלא מ"כ יש עמה טענה אחה מכרתו לי אתה נתתה לי ומתנה וגבי בנו לא בעינן טענה זו אלא מאי דרשתי אלמא טענינן ליתמי מאי דלא מצי אבוהון למטען לא דמי דהתם נמי אין טוענין בשביל היתומים אלא שאביהן קנאה מן המערער כמו שהיה הולך יכול לטעון ולפיכך הויא חזקה אע"ג דלא טענו מידי אבל הכא האב לא מצי טענין לאחין שיביאו ראיה ואנן היכי נטעון במקום היתומים כן: **והא רבא אפיק כו'.** מיומת דאתקפתא דרב פפא היא: **זוגא דסרבלא.** זוג מספריים של סורקי בגדים שגוזין בהם הסרבלים: **בלא ראיה.** הבעלים שהיו להם עדים שהן שלהן הוציאום מן היתומים בלא ראיה ועדים שיעידו שהשאילו לאביהן של יתומים לפי שהן עשויין להשאיל ולהשכיר אמר אביהן לקוחין הם בידי משום דאילו הוה אבוהון קיים לא עליו להביא ראיה שלקחן אביהן מן הבעלים וכיון דלית להו ראיה החזירם רבא לבעלים ולא נאמר כיון שמת האב על הבעלים להביא ראיה:

כדשלח

קבל מן הקטן יעשה לו סגולה. דמשבח לידו אימור מציאה אשכח ולכך הוו דקטן ויעשה לו סגולה אבל מכל מקום לכתחלה אין מקבלין: ומודה לי אבא שאם מת על האחין להביא ראיה. אומר רשב"ל אין לומר משום דטענינן ליתמי דאי הוה אבוהון קיים הוה מייתי ראיה דלעיל (דף מז.) פריך (ו) דאי הוה אמי בטענתא דאבוהון אפי' הכי נמי משמע דפשיטא ליה דבן אומן ובן אריס דאמו בטענתא דאבוהון דאין להן חזקה ומאין פשיט לו כל כך הא לרב יש חזקה לבן אריס אע"פ שאריס עצמו אין לו חזקה ומיהו י"ל דהתם (ח) מבן גזלן פריך כלומר אפי' הכי נמי הוו כבן גזלן אבל מ"מ אין לפרש כן דהא תנן (לעיל דף מא.) הכא מתמת ירושה אין צריך טענה הא חזקה בעי ואמאי דלמא אם היה אביו קיים היה מביא עדים שלקחה אלא נראה דהכא דוקא הוא דקאמר רב על האחין להביא ראיה אם מת משום דאונות ושטרות יוצאים על שמו דמוכחא מילתא דשלו הן אלא בחייו הוא דקאמר רב עליו להביא ראיה דלא סמכינן אמאי דיוצאין על שמו דאם נפלו לו מבית אבי אמו היו לו עדים בדבר אבל בנו דליכא למימר הכי סמכינן אמאי דיוצאין על שמו ונראה דרב מודה במאי דאפיק רבא זוגא דסרבלא מיתמי ולרב פפא דפריך מינה נראה לו לדמותה לאונות ושטרות יוצאין על שמו:**

דכריס

אמר רב אפא. מאי ר"ל ופר"ב מהלכות אישות הלי ג מתג עמין פה טוש"ע אה"ע סי' פו סעי' ו [וברב אלפס עוד בב"מ פ"ג דף מז:]:

רש"י ב ג. מאי שם ומתג שם עוד אה"ע שם:

רי"ד ד ה. מאי פ"ע מהלכות נחלות הלי ז מתג עמין לו ופר' פה טוש"ע מ"מ סי' מנ:

רבינו גרשום

קבל פקדון מן הקטן. אין יכול להחזיר לו לפי שאין יד לקטן אלא יעשה לו ממנו סגולה ויחזיר לו כשיגדל: וכולן. בין נשים ועבדים ותינוקות: שאמרו בשעת מיתתן של פלוני הן הפקדון יעשה כפירושן. ויחזיר לאותו פלוני: ואם לא פירשו יעשה. ו) מי שהפקדון בידו פירוש לפירושן שהן היו צריכין לפרוש. ושל אשה יחזיר לבעל ושל עבד יחזיר לאדונו: הני כיפי. עגילים: דמרתא. של אשת פלוני: ובני בתא. של שתיהן הוה: אי מהימנא לך. שלא גנבה מינך כלום: עשה כפירושה. ותן להם: אי אמידא לך. שאותה שהיא אומרת עשירה ומפקדת פקדוני עשה כפירושה: ואי לא עשה פירוש לפירושה. ויהיה שלך: ספר תורה. כי היכי דלא מיכליא קרנא: **ס"סקא** ולא לאב בנכסי הבן. בנכסים שקנה הבן: ואפילו חלקו. שהאב תופס לעצמו מה שקנה והבן תופס מה שקנה ושב והחזיק זה בשל זה לא הויא חזקה משום דאבא לגבי ברא ובריא לגבי אבא אחולי אחלי הפירות זה לזה: רבא אמר חלקו לא אמרינן דלא הויא חזקה דודאי אדם: מהורמיז ארדשיר. שהוא מן כרך שולטניות דארדשיר: אונות. כוחות כגון הרשאות: ושטרות. דהלואות ומכירות: מבית אבי אמא. שאינן בני אם אחת: ואמר שלי הוא. רב אמר עליו להביא ראיה שאף ע"פ שנכתבין על שמו כיון שלא חלק והוא נושא ונותן בממון כולו הרי הן בכח האחין ועליו להביא ראיה שהוא רוצה להוציא ממון מחזקתו: ושמואל אמר. כיון דנכתבין על שמו והוא תפוס על האחין להביא ראיה שלא יהא כדבריו: אבא. קרי לרב: על האחין להביא ראיה. שאין מוציאין מיתומים אלא בראיה: מתקיף לה רב פפא. וכי היכי טענינן בשביל יתמי מאי דלא מצי אבוהון למטען. דאילו הוה אבוהון קיים עליו היה להביא ראיה ולא על האחין ואנן היכי מטענינן ליתמי דליטרו דעל האחין להביא ראיה בשביל דאינון יתמי: והא רבא אפיק זוגי דסרבלא. מקטורן כפול וכו' מיתמי. דהיינו דברים העשוים להשאיל ולהשכיר דאע"ג דאמרי לקוחות הן בידי משום דאילו הוה אבוהון קיים לא

ר"ב א מאי פ"ז מהלכות פקדון הלי י ופכ"ב מהלכות אישות הלי נב מתג עמין פה טוש"ע אה"ע סי' פו סעי' ו [וברב אלפס עוד בב"מ פ"ג דף מז:]:

רי"ג ב ג. מאי שם ומתג שם עוד אה"ע שם:

רי"ד ד ה. מאי פ"ע מהלכות נחלות הלי ז מתג עמין לו ופר' פה טוש"ע מ"מ סי' מנ:

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבה אמר מלקו לא וכו' לא כדבה: (ב) רשב"ם ד"ה ה"ג וכו' יעשה הוא פירוש למה: (ג) ד"ה לי אמדא וכו' ומאנה היא זו: (ד) ד"ה מפילו מלקו וכו' ואין הכן מתעסק בנכסי אביו: (ה) ד"ה יוצאין וכו' שהוא לקח או הלוה: (ו) ד"ה אם מת וכו' הטטר מוכיח שהממון היה של אביהן: (ז) תוס' ד"ה מודה וכו' פריך אי דאתו: (ח) בא"ד ר"ל דהתם מכח בן גזלן:

לעזי רש"י

אנור"ש [אניל"ש]. טבעות.

מוסף רש"י

בן שחלק. הפלגא מאביו ואין ממון עוד על שלחנו, כגון שנטל אמה ואין משפחל עוד בנכסי אביו, ואשתו שנתגרשה הרי הן כשאר כל אדם. אע"ג דתנן (לעיל מב.) לא נאים חזקה בנכסי אשתו ולא לאמה בנכסי הבן ולא האב בנכסי הבן ולא הבן כו', הבן כיון שהופלגנו זה מזה יש להן חזקה זה על זה (לעיל מז.). זוגא דסרבלא. מספריים שגוזזין בהן אמר (ב"מ קסז.) מספריים של סורקי בגדים (שבועות מו.). מיתמי. שהיולו הבעלים עדים שהיו שלהן והן טוענין השלמנוס לאביהם של אלו ואפקיעהו רבא מייניהו משום דכריס השאיל ולהשכיר (ב"מ קסז.) ומדאפקיעהו רבא מיתמי ש"מ דסבירא ליה אי הוה אבוהון קאן לא הוה מעלה לקוחין הן בידי אינו נאמן בשבועה. דאי מהימן אנן הוינן טענינן בשביל יתמי אביהם לקחם ממך, ודוקא ספרי דאגדתא, שאין אדם עסוק בלמוד בהם תדיר, אבל שאר ספרים אינם עשויים להשאיל ולהשכיר לפי שמתקלקלין כמו שפירש (שם בס:) כמוהא ספרים לא ילמד בהן לכתחילה ולא יקרא אחר עמו, ויכול לומר לקוחין הן בידי ואין צריך לכתוב עליהן שטר מכירה אלא לרוחת דמילתא שלא יצטרך לשבע, וכן קבלתי מרב יצחק הלוי (שבועות מו:).

ח) ר"ק מז:, כ) [ר"ח רבא בר הונא], ג) לעיל מז., ד) שבועות מו: ב"מ קח., ה) [בפירוש ערוך זח מיתא זורא פי' שי פרבלים], ו) ופס פי' שמיט וכן עיקר, ז) [עי' תוס' חולין לח. ד"ה אמרתי ליה לאבא], ח) [נפרך אבא ונפרך אביי],

לבל מן הקטן יעשה לו סגולה ואם מת יחזיר ליורשיו וכולן שאמרו בשעת מיתתן של פלוני הן יעשה כפירושן ואם לאו יעשה פירוש לפירושן דביתהו דרבה בר בר חנה כי קא שכבה אמרה הני כיפי דמרתא ובני ברתא אתא לקמיה דרב א"ל אי מהימנא לך עשה כפירושה ואי לא עשה פירוש לפירושה ואיכא דאמרי הכי א"ל אי אמידא לך עשה כפירושה ואי לא עשה פירוש לפירושה: מן הקטן יעשה לו סגולה: מאי סגולה רב חסדא אמר ספר תורה רבה בר רב הונא אמר דיקלא דאכל מיניה תמרי: ולא לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב: אמר רב יוסף אפילו חלקו רבא אמר חלקו לא אמר רב ירמיה מדפתי עבד רב פפי עובדא חלקו לא כרבא אמר רב נחמן בר יצחק אישתעי לי רב חייא מהורמיז ארדשיר דאישתעי ליה רב אחא בר יעקב משמיה דרב נחמן בר יעקב חלקו לא והלכתא חלקו לא תניא נמי הכי בן שחלק ואשתו שנתגרשה הרי הן כשאר כל אדם: איתמר אחד מן האחין שהיה נושא ונותן בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר שלי הם שנפלו לי מבית אבי אמא אמר רב עליו להביא ראיה ושמואל אמר על האחין להביא ראיה אמר שמואל מודה לי אבא שאם מת על האחין להביא ראיה מתקיף לה רב פפא כלום טענינן להו ליתמי מידי דלא טען אבוהון והא רבא אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי בלא ראיה בדברים העשוים להשאיל ולהשכיר

כדשלח

ט) עי' בהשב"ם ויש מפרשים וכו' כלומר אם לא פירשו בשעת מיתה וכו' ונראה דכוון לפי' רבינו ז"ל.

דברים העשוין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן. וקשה דאמר כפ׳ כל הנשבעין (שבועות דף מו. ופס) א״ר יהודה ראובן שהטמין כלים תחת כנפיו וילא ואמר לקוחין הן בידי אין נאמן ולא אמרן אלא בבעל הבית שאינו עשוי למכור כליו ולא אמרן אלא בדברים שאין עשוין להטמין ולא אמרן אלא בדברי העשוין להשאיל ולהשכיר אלמא דאפילו בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר נאמן אי ליכא כל הני מילי דקאמר שאין עשוי למכור כליו וכלים שאין דרכן להטמין וגראה לר״ת דגרס התם וכבולהו נמי כי ליתנהו לא אמרן אלא בדברים שאין עשוין להשאיל ולהשכיר אבל דברים העשוין להשאיל ולהשכיר אפי׳ ליתנהו לחד מהני אין נאמן וכן גורס רב אלי בשערים (שער מ) וכן ר״מ וכן מוכח בשילהי המקבל (ב״מ דף קטו.) ולא״ת (ה) דתנא בהגוזל בתרא (ב״ק דף קיד:) המכיר כליו וספריו ביד אחר וילא שם גנבה בעיר ישבע כמה הוליא ויטול והשתא אפי׳ לא יצא שם גנבה יהא נאמן לומר שגנבוה מיגו דאי בעי אמר השאלתי לך דספרים הן עשוין להשאיל דאפי׳ ספרא דאגדתא אמר הכא דעשוין להשאיל כ״ש שאר ספרים דלאמר בגערה שנתפתתה (כתובות דף כ.) ולדקתו עומדת לעד זה הכותב ספרים ומשאילן לאחרים ואין לומר דלא מהימן במיגו לומר דגנובים (ו) משום דאחזוקי אינשי בגנבי לא מחזקינן כדאמר בכל הנשבעין (שבועות דף מו:) דלא דמי דהתם ודאי אינו נאמן לאחזוקי הוא גברא בגנבי אפי׳ במיגו אבל הכא שאינו אומר פלוני גנבם אלא שהם גנובים מהימן שפיר דכמה גנבים יש בעולם ואין לומר נמי דלאו מיגו הוא שאינו טוען ברצון השאלתי לך לפי שאותו יודע בו שהוא משקר דהא נעיל (דף נא.) אמר דנאמן לומר של אבותי הוא שלקחוה מאבותיך במיגו דאי בעי אמר מינך זבינתיה אע״פ שהוא יודע דלאו מיניה זבנה וכן בפרק שני דכתובות (דף טו: וע״ש בתוס׳ ד״ה ומודה) תנן דנאמן לומר שדה זו של אביך היתה ולקחתיה הימנו במיגו דאי בעי אמר לא היתה של אביך מעולם אע״פ שהבן יודע שהיתה של אביו ומהנהו עזי דאכלי חושלי בנהרדעא נעיל (דף לו.) אין ראיה לאיכא למימר כגון שמכחישו ואומר שלא אכלו כל כך דהשתא הוי מיגו טוב ותירץ ר״ת דהתם מיירי בחלש שאין (ז) עשוין להשאיל ולהשכיר לזה שקנאם כגון דלא גיים ביה ולפי זה אם עשוי להשאיל לו אפי׳ לא יצא לו שם גנבה נאמן לומר שהם גנובים במיגו ולמה״ר (ח) דודי נראה דלא מהימן במיגו דהוי מיגו להוציא אע״פ שנוטל דמיס שהוציא:

אימא מעיסתו קימץ אע״ג דלא טעין הכי אלא אומר מצית אבי אמת מ״מ נאמן במיגו דאי בעי אמר מעיסתי קמלצתי:

דמרחא קמי יתמי אימא לא גזלה מיתמי. קשה לרשב״ם דאדרבה מהאי טעמא דטרחא קמי יתמי גזלה מיתמי כדאמר בהשולה (גיטין דף לה.) בההוא הנאה דטרחא קמי יתמי אתיא לאורווי ותירץ הר״ן קאמר הכא קמ״ל דלא אמרינן דלא גזלה אלא אדרבה אתיא לאורווי כדאמר בגיטין:

נעל וגדר כל שהוא כו׳. בגמרא פר״ש דהאי נעל היינו שקבע מנעול בדלת דהוי בנין אבל סגר הדלת ונעל במפתח בנכסי הגר דליכא דאמר ליה לא הוי חזקה דאין זה אלא כמבריח אדי מנכסי חבירו אע״ג דברים שאסורים (דף ד. ופס ד״ה אם) אמר דמשמשר לו מפתח הוי הבית בחזקת שוכר לבדקו וה״ה לקנותו ה״מ

כדשלח רב הונא בר אבין [א]דברים העשוין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן קשיא: אמר רב חסדא [ב]לא שנו אלא דאין חלוקין בעיסתן אבל חלוקים בעיסתן אימור מעיסתו קימץ ראיה במאי רבה אמר [ג]ראיה בעדים רב ששת אמר ראיה בקיום השטר אמר ליה רבא לרב נחמן הא רב והא שמואל הא רבה והא רב ששת מר כמאן סבירא ליה א״ל אנא מתניתא ידענא דתניא אחד מן האחין שהיה נותן ונושא בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר שלי הן שנפלו לי מבית אבי אמא עליו להביא ראיה וכן [ד]האשה שהיא נושאת ונותנת בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמה ואמרה שלי הן שנפלו לי מבית אבי אבא או מבית אבי אמא עליה להביא ראיה מאי וכן מהו דתימא אשה כיון דשביחא לה מילתא דאמרי קא טרחא קמי יתמי לא גזלה מיתמי קא משמע לן: במה דברים אמורים במחזיק אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו וכו׳: אטו כל הני דאמרינן לאו בני חזקה נינהו חסורי מחסרא והכי קתני במה דברים אמורים בחזקה שיש עמה טענה כגון מוכר אומר לא מכרתי ולוקח אומר לקחתי אבל חזקה שאין עמה טענה כגון נותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר דלמקני בעלמא הוא (ה) נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה תני רב [ו]הושעיא בקדושין דבי לוי [ז]נעל גדר פרץ כל שהוא בפניו הרי זו חזקה בפניו אין שלא בפניו לא אמר רבא [ח]הכי קאמר בפניו לא צריך למימר ליה לך חזק וקני שלא

כדשלח רב הונא בר אבין העשוין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן קשיא: אמר רב חסדא לא שנו אלא דאין חלוקין בעיסתן אבל חלוקים בעיסתן אימור מעיסתו קימץ ראיה במאי רבה אמר ראיה בעדים רב ששת אמר ראיה בקיום השטר אמר ליה רבא לרב נחמן הא רב והא שמואל הא רבה והא רב ששת מר כמאן סבירא ליה א״ל אנא מתניתא ידענא דתניא אחד מן האחין שהיה נותן ונושא בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמו ואמר שלי הן שנפלו לי מבית אבי אמא עליו להביא ראיה וכן האשה שהיא נושאת ונותנת בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאין על שמה ואמרה שלי הן שנפלו לי מבית אבי אבא או מבית אבי אמא עליה להביא ראיה מאי וכן מהו דתימא אשה כיון דשביחא לה מילתא דאמרי קא טרחא קמי יתמי לא גזלה מיתמי קא משמע לן: במה דברים אמורים במחזיק אבל בנותן מתנה והאחין שחלקו וכו׳: אטו כל הני דאמרינן לאו בני חזקה נינהו חסורי מחסרא והכי קתני במה דברים אמורים בחזקה שיש עמה טענה כגון מוכר אומר לא מכרתי ולוקח אומר לקחתי אבל חזקה שאין עמה טענה כגון נותן מתנה והאחין שחלקו והמחזיק בנכסי הגר דלמקני בעלמא הוא נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה תני רב הושעיא בקדושין דבי לוי נעל גדר פרץ כל שהוא בפניו הרי זו חזקה בפניו אין שלא בפניו לא אמר רבא הכי קאמר בפניו לא צריך למימר ליה לך חזק וקני

קונין כדקתני מתני׳ בתמיה: **כמה דברים אמורים.** דבעינן ג׳ שנים: **בחזקה שיש עמה טענה.** כלומר ערעור: **אבל בחזקה שאין עמה טענה.** שבעל הקרקע מודה לו ליטלה כגון נותן מתנה כו׳ כיון דנעל גדר ופרץ כל שהוא בפני עדים הויא חזקה לקנות שלא יוכל לחזור עוד זה בזה: **בקדושין דבי לוי.** בתוספתא (ד) בברייתא דתמ׳ קדושין שסידר לוי כמו שסידרו ר׳ חייא ור׳ אושעיא: **נעל וגדר ופרץ בפניו.** במקח וממכר מיירי דתנן בקידושין (דף כו.) דקרקע נקנית בחזקה: ומתמה גמ׳ **בפניו הוא דהוי חזקה אבל שלא בפניו.** דמוכר אם נעל וגדר שלא בפניו לא מיהוי חזקה בתמיה: **ה״ק.** אם גדר ופרץ לוקח בפניו דמוכר לא צריך למימר ליה מוכר ללוקח לך חזק וקני אלא מכיון שנתרצה לו למכרה בכך וכן מעות והחזיק זה בפניו הויא חזקה דניחא ליה בהך חזקה והלכך שתיק ולא יוכל מוכר לחזור בו עוד והלוקח נתחייב לו דמי מקחו:

שלא

עין משפט נר מצוה

רטו א מיי׳ פ״ח מהל׳ טוען הלכה ג סמג עשין פט טוש״ע ח״מ סי׳ עב סעיף יח וסי׳ קנג ס״ה:
רטז ב ג מיי׳ פ״ט מהל׳ נחלות הלכה ח סמג לאוין פא טוש״ע ח״מ סי׳ סב:
ריז ד מיי׳ שם ופכ״ג מהל׳ מישות הל׳ ל סמג שם טוש״ע שם וטוש״ע אה״ע סי׳ פו סעי׳ ג וע״ש בהג״ה:
ריח ה מיי׳ פ״ח מהל׳ מכירה הלכה ח סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ קנב סעיף ג:

רבינו גרשום

מצי טעין לקוחות הן בידי אינהו נמי לא מצי טעני וקשיא: אמר רב חסדא לא שנו. הא דאמרן דאינו נאמן דעליו להביא ראיה שהן שלו אלא שאין חלוקין בעיסתן. כלומר שעדיין לא חלקו ירושתן ואוכלין יחד מעיסה אחת: אבל חלוקין בעיסתן. שכבר חלקו ואעפ״כ נושא ונותן בחלקם ודאי על האחין להביא ראיה דאינו שלו דאי לא מייתו ראיה ו) מוחזק זה בזה דאימור מעיסתו קיבץ. כלומר ממזונותיו צמצם וקיבץ ממון ועשה אלו אונות ושטרות ולהכי כתובין על שמו: בעדים. שיודעין שהם שלו: בקיום דשטר. שאם קיימו בית דין אלו שטרות על שמו דכתבי הכי שטרא של פלוני נפק לקדמנא ודאי שלו הן דבית דין לא הוי מקיימי על שמו אי לא דבקיאי דהן שלו: הא רב ששת. כולהו גילו שעמידו בדבר זה: מר כמאן סבירא ליה. כלומר מה דעתך בזה: וכן אשה אלמנה שנושאת ונותנת בתוך הבית. של יתומין דעדיין לא נסתלקה מהם: שנפלו לי מבית אבי אמא. והוא הדין שנפלו לה מאביה עצמה לאחר מיתת בעלה דהכי יכולה למימר: אימא לא גזלה מיתמי. וחהא מהימנא רעל היתומים לאיתויי ראיה. קמ״ל דאפי׳ הכי לא מהימנא אי לא מייתא ראיה: **פיסקא** במה דברים אמורים. דצריך חזקה ג׳ שנים: בחזקה. כלומר כגון כל הני דאמרן לעיל דזה המחזיק טוען לקחתי והמערער אומר לא מכרתי דאינו מודה לו אבל היכא דמכר או נותן מתנה צריך כל אחד להחזיק בחלקו כדי שלא יהיו יכולין לחזור בהן. וכן המחזיק בנכסי הגר שמת אינן צריכין ג׳ שנים לחזקה. אלא נעל שסתם פתח כל שהוא או פרץ בו מעט או גדר כל שהוא לאלתר הוי חזקה: בקדושין דבי לוי. במסכת קדושין בבית המדרש של לוי: בפניו לא צריך למימר ליה לך חזק וקני. כלומר אם המקבל הוא שם בפני הנותן לא צריך למימר ליה הנותן לך חזק וקני אע״ג דלא קאמר ליה אי מחזיק מקבל בנעל וגדר כל שהוא קני. אבל שלא בפניו כגון שהקרקע בעיר אחרת

ו) נ״ל אין מוליאין מחזקתו דמוחזק זה כזה.

מסורת הש״ס

א) [גי׳ הרא״ש שרבינא ופי׳ תוס׳ לקמן נג. ד״ה נעל וכ״ל בשאילתות פ׳ מקצי מי׳ קלבו], **ב)** [תוספתא דקידושין פ״ו], **ג)** [כ״כ הוא דכי ישראל נגחן. רש״י], **ד)** נ״ל דקושי. דק״ם.

גליון הש״ם

רשב״ם ד״ה ופסק כו׳ ומפירבא דאמוראי שייך לומר קשיא. עי׳ קונטרס דף עב ע״ל כרש״י ד״ה קשיא ופס דף קיג ע״ל כרש״י ד״ה קשיא ובנאלר שנע שם ועי׳ לקמן דף קמ ע״ל כרשב״ם ד״ה קשיא ובפלפולא חריפתא שם על הרא״ש ובמו״ק דף כ׳ ע״ב בתוספות ד״ה חייב שמיס:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ דלמקני בעלמא הוא דבעי נעל ובגדר ופרץ וכו׳ תני רב שרביא בקידושין דבי לוי נעל ובגדר ופרץ: **(ב)** רשב״ם ד״ה בקיום וכו׳ שטר זה דבירון: **(ג)** ד״ה מאי וקן וכו׳ ומאי רבותא. נ״ב ובסה״ג פרש״י בב״ק דף קיד ע״ב: **(ד)** ד״ה בקידושין דבי לוי בתוספתא (בברייתא) מז״מ וכ״ב הגהה היא: **(ה)** תוס׳ ד״ה דברים וכו׳ ומ״מ הא דתנא וכו׳ ולא לו שם בגיבה: **(ו)** **באא״ד** דגנובים הם משום: **(ז)** **באא״ד** כאדם שאין עשוי להשאיל: **(ח)** **באא״ד** ולמה״ר דודי נראה:

שלא בפניו צריך למימר ליה לך חזק וקני בעי רב מתנה היאך אמר שמואל מאי תבעי ליה לאבא [א]השתא ומה מכר דקא יהיב ליה זוזי אי א"ל לך חזק וקני אין אי לא לא מתנה לא כל שכן ורב סבר [ב]מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב וכמה כל שהוא כדשמואל דאמר שמואל [ג]גדר גדר והשלימו לעשרה [ד]ופרץ פרצה כדי שיכנס ויצא בה הרי זו חזקה האי גדר היכי דמי אילימא דמעיקרא לא הוו סלקי לה והשתא נמי לא סלקי לה מאי עבד ואלא דמעיקרא הוו סלקי לה והשתא לא סלקי לה טובא עבד לא צריכא [ה]דמעיקרא הוו סלקי לה ברווחא והשתא קא סלקי לה בדוחקא האי פרצה ה"ד אילימא דמעיקרא הוו עיילי בה והשתא נמי עיילי בה מאי עבד ואלא דמעיקרא לא הוו עיילי בה והשתא קא עיילי בה טובא עבד לא צריכא [ה]דמעיקרא הוו עיילי בה בדוחקא והשתא עיילי בה ברווחא א"ר אסי א"ר יוחנן נתן צרור והועיל נטל צרור והועיל ה"ז חזקה מאי נתן ומאי נטל אילימא נתן צרור וסכר מיא מינה נטל צרור ואפיק מיא מינה האי [ו]מבריה ארי מנכסי חברו הוא אלא [ז]נתן צרור דצמד [ח] לה מיא נטל צרור וארוח לה מיא ואמר רב אסי א"ר יוחנן [ט]שתי שדות ומצר אחד ביניהן החזיק באחת מהן לקנותה קנאה לקנות

שלא בפניו ל"ל כו'. אם בא להחזיק שלא בפניו דמוכר כגון בעיר אחרת או אפי' באותה העיר שלא מדעתו של מוכר לא הויא חזקה אלא מ"כ מ"ל מוכר לנוקח לך חזק וקני ואפי' אם נתן לו מעות לא קני במעות כגון בעיר שכותבין שטר דאין הכספ מועיל עד שיחזיק או עד שיכתוב השטר כדאמרי' בפ"ק דקדושין (דף כו.) עלה דהך משנה נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף כו' אמר רב ל"ש אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא קנה עד שיכתוב לו את השטר ואי פריש פריש שפירש בכסף אקנה קנין גמור בלא חזקה ושטר אבל מסתמא לא קני במעות עד דמחזיק: **בעי רב.** הך בריתא הוה שמיעא ליה דקתני בפניו אבל שלא בפניו לא הויא חזקה עד דמ"ל בהדיא לך חזק וקני וקמבעיא ליה מי לימא דבמכירה מיירי אבל במתנה מכיון שאמר לו (ב) נותני לו קרקע זו והלך והחזיק שלא בפניו הויא חזקה ומע"ג דלא מ"ל לך חזק וקני וכדמפרש טעמא לקמיה דנותן בעין יפה נותן לו דלמא לא שנא: **מאי מיכבי ליה לאבא.** במתנה טפי ממכר ק"ו הוא דלא קני עד דמ"ל לך חזק וקני: **ומה מכר דקיהיב ליה זוזי.** לוקח למוכר היום ולמחר לאמר שיחזיק שהרי ע"מ כן הוא מחזיק כדי לפרוע דמים למוכר דמוכר לא מפקיד כיון (ג)דקבל כל הדמים מ"ג יהיב ליה (ג) מקמי דמחזיק זוזי לא קנה כדפרישית לעיל וכגון במקום שכותבין את השטר כדתניא בקדושין (דף כז.) מכר לו ר' שדות בי' מדינות כיון שהחזיק בשדה אחת קנה כולן מה שאין בשניהן בד"א שנתן לו דמי כולן כו' אלמא אחר נתינת דמים בעינן חזקה ואפ"ה אי מ"ל מוכר לנוקח לך חזק וקני הוי חזקה ואי לא לא: **מתנה.** דאין לו כי אם חסרון ממונו לא כל שכן דצריך למימר ליה לך חזק וקני ולא ליהוי חזקה עד דמ"ל דדלמא לכשירצה להחזיק כבר חזר בו ממתנתו: **ורב.** דקבעי לה סבר איכא למימר מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב שמתמת חיבה נתן לו והלכך ניחא ליה שילך ויחזיק ואיכא למימר דכמאן דמ"ל דמי והלכך מספקא ליה. ושמואל נמי דפשיטא ליה ס"ל היכא אמרינן בעין יפה נותן ה"מ כגון לאחר שהחזיק ונתקיימה המתנה הוא דאמרינן בעין יפה נותן לו מכל וכל שלא שייך לעצמו במתנה זו (ד) דאמרן לעיל [נא.]: המוכר שדהו לאשתו קנתה והבעל אוכל פירות במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות אבל כל זמן דמספקא לן אי גמר להקנות המתנה או לא מספק אין לנו לומר שנתן את שלו במתנה עד דמפרש ואומר לך חזק וקני: **דאמר שמואל** (ה) **גדר גדר.** שהיה בנוי פחות מי' והשלימו לעשרה לפי שלא יוכלו לעלות עליו ולהכנס בשדה: **פרץ פרצה.** הרחיב הפרצה: **דמעיקרא.** כשהיה פחות מי' לא הוו סלקי לה אין יכולין לעלות דרך עליו ליכנס בשדה שהיה עשוי בשיפוע או היה בנוי על מקום מדרון: **והשתא נמי לא סלקי לה מאי קעביד.** ואמאי הוי חזקה דכל בנין בלא צורך לא הויא חזקה: **ואלא דמעיקרא הוו סלקי לה.** מיהא בדוחק והשתא שהשלימו לעשרה לא סלקי לה כלל טובא עביד ואין זה רואי לקרות כל שהוא ואע"פ שבנין כל שהוא גדר: **והשתא סלקי לה בדוחקא.** והיינו כל שהוא דכל שהוא אהני דהא אכתי סלקי לה קצת. והאי דנקט שמואל והשלימו לעשרה לאו דוקא דה"ה לפחות מי' (והוא) דהשתא אהני להכי דסלקי בדוחקא ומעיקרא הוו סלקי לה ברווחא ואורחא דמילתא נקט דסתם השלימו לעשרה מעיקרא סלקי לה ברווחא והשתא סלקי לה בדוחקא: **והשתא קעיילי לה ברווחא.** דפורתא אהני. ולא בעי לתרוצי דמעיקרא לא עיילי לה בדוחק דטובא עבד דשוייה פתח. וגבי נעל כל שהוא נמי איכא לפרושי כה"ג שסתם פתח סתימה כל שהוא דמעיקרא עיילי לה ברווחא והשתא עיילי לה בדוחקא מ"ג שקבע מנעול בדלת לנעול בו דהיינו בנין אבל סגר את הדלת ונעל במפתח בנכסי הגר אינה חזקה דאין זה אלא עושה מלוה לשמור בית חבירו ומבריח ארי מנכסי חבירו הוא כדלקמן בשמעתין. ומע"ג דגבי שכירות בתים אמרי' בפסחים (דף ד.) משמסר לו מפתחות הוי בחזקת שוכר וה"ה לגבי לקנותו ה"מ במוכר ומשכיר לחבירו אבל בנכסי הגר מי מסר לו מפתחות שיקנה הלכך צריך בנין כל שהוא: **נתן צרור.** בחור שבגדר השדה. וכולה שמעתי' בנכסי הגר קאי וה"ה לקונה דבר מחבירו: **נטל צרור.** מן הגדר ועשה בו נקב: **ה"ז חזקה.** וכגון דמהני לשדה כדמפרש ואזיל: **מאי נתן כו'.** למאי אהני האי נתינה ונטילה דליהוי חזקה: **אילימא נתן צרור וסכר מיא.** דאם נהר שוטף ורוצה ליכנס דרך נקב ובא זה וסתם את הנקב בצרור וסכר את המים מן השדה שלא יכנסו בו (ו) שלא ישטפו את השדה: **ואפיק מינה מיא.** שנאספו לה מים בצד האחד ועשה נקב בצד השני כדי שיצאו לאחר: **הא מבריח ארי וכו'.** הא למה זה דומה למשיב אבידה לבל ישראל מצווין להציל ממון חבירו אם ההיזק מן ההיזק ואין קרוי חזקה אלא דומיא דגדר ופרץ שעושה בו בנין או כל תיקון הצריך לו לשדה כגון משקה מים או זורע או חורש: **דאמר לה מיא.** כמו למיד פתיל (במדבר יט) וילמדו לבעל פעור (תהלים קו). חיבר (ו) המים שבתוכו שלא יצאו לאחר וזהו כמו משקה את השדה דומיא דחורש שמתקן את השדה ומייפו בהשקאה זו: **דפתח ליה מיא.** ע"י נטילת צרור נכנסו המים מן הנהר דרך חור שבכותל: **וא"ר אסי אר"י כ' שדות.** של גר הסמוכין זה לזה אלא שיש מגר אחד ביניהן: **החזיק באחת מהן.** כגון דרפק בה (ח) דלקמן [נד.] ונתכוין לקנותה לבדה ולחברתה לא נתן לב לקנות קנאה לאותה שדה לבדה ואי לא הוה מגר בינתייס הוה קני את כולה משתמע בחפירה כל שהוא:

לקנות

ה"מ במוכר ומשכיר לחבירו דאיכא דמסר ליה דליקני אבל בנכסי הגר מאן מסר ליה דליקני ואין נראה לר"י דבהדיא אמר בפרק הפרה (ב"ק דף נב. ושם ד"ה כיון) דלא קנה במסירת מפתח ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא יצטרך לומר לו לך חזק וקני ודוקא גבי בדיקת חמץ הוא דתלי במסירת מפתח דמי שמפתח בידו עליו לבדוק לפי שבידו ליכנס ולבדוק ומה שפי' נמי דלא קני בנעילת דלת לא משמע כן בגיטין בהזורק (דף עז: ושם) דקאמר תיזל איהי ותיחוד ותפתח אלמא בנעילה לחודה קניא שלא היתה יכולה לעשות מנעול דבשבת היה ואפי' דאסור לקנות בשבת בשב"מ שרי שלא תטרף דעתו עליו כדאמר לקמן ולא דמי נעילת דלת למבריח ארי דדוקא נתן צרור דסכר מינה מיא הוא דאמר בסמוך דהוי מבריח ארי אבל הכא שנועל בפני כל אדם ואין מניח אדם ליכנס מוכח מילתא שהבית הוא שלו וקני בנעילה לחוד וכן מוכח לקמן (דף נז.) גבי הא דתנן אלו דברים שיש להן חזקה ואלו דברים שאין להם חזקה ופריך בגמ' מ"ש ריש"מ ומ"ש סיפא אמר עולא כל שאילו בנכסי הגר לא קנה כו' וקתני סיפא הכנים תרנגולין בתוך הבית ה"ז חזקה וקנה נמי בנכסי הגר וה"ט דהתם דקנה משום דמסתמא כשנתן שם תרנגולין נעל דלת לשמרן אלמא דקנה בנעילה אבל קשה לרשב"ל דאמר לקמן הבונה פלטרין בנכסי הגר ובא אחר והעמיד להן דלתות קנה והתם מיירי בנעל דאי לא נעל אמאי קנה הא לבני בעלמא הוא דאפיק כמו קמא שכל אדם יכול ליכנס כשלא נעל אלא ודאי בנעל אייר ומשמע דוקא שהעמיד דלתות אבל לא העמיד דלתות לא קנה בנעילה: (לעיל): **נעל** וגדר ופרץ כל שהוא. פ"ה דל"ג בפניו משום דבנכסי הגר לא שייך לפניו ואינה קשיא דאיכא למימר משום דנותן מתנה ואחין שחלקו נקט בפניו ומיהו ל"ג ליה דדייק בגמ' אבריתא דרב ברבא בפניו אין שלא בפניו לא ואמתני' ה"ל למידק ועוד דבעי רב במתנה היאך תפשוט ממתני' דאנותן מתנה קתני בפניו אי גרס לה: (לעיל) **אטו כל הני לאו בני חזקה נינהו.** פירוש דמשמע ליה בד"א במחזיק הוא דבעי ג"ש חזקה כלומר במידי דשייך חזקה אבל בנותן כו' מש"ה פריך אטו הני כגון נותן מתנה והאחין שחלקו לאו בני חזקת ג"ש נינהו: **אמר** שמואל **ומאי תבעי ליה לאבא** ומה מכר בו'. אע"ג דשמואל אית ליה ספ"ק דב"מ (דף טו.) דיפה כח מתנה מכח מכר לענין דלא טריף מיניה את השדה היינו אחר שכבר נתקיימה המתנה כדפ"ה: **האי פרצה היכי דמי אילימא דמעיקרא לא עיילי בה והשתא נמי לא עיילי בה מאי עבד.** נראה דל"ג (ז) דהיכי מצינן למימר השתא נמי לא עיילי הא כדי שיכנס וינא בה קאמר לכך נראה כספרים דגרסינן דמעיקרא לא עיילי בה והשתא עיילי בה טובא עבד. **טובא** עבד. ואין זה כל שהוא אלא כו' ונעל נמי כל שהוא צריך לישב כעין הני:

אותה

ר"מ א מי' פ"ח מהל' מכירה הל' ח סמג עשין סב טוש"ע מ"מ סי' קלב סעיף ב:
רב ב מיי' שם הל' יח טוש"ע שם ס"ד ועיין בטור ובב"י:
רבא ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
רבב ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:
רבג ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
רבד ו מיי' שם הל' יב טוש"ע שם סעיף ו:
רבה ז מיי' פ"ח מהל' זכייה ומתנה ז סמג שם טוש"ע מ"מ סי' ערה סעיף ח:

רבינו גרשום

אע"ג דמחזיק המקבל לא קני עד דאמר ליה המוכר לך חזק וקנה: במתנה היאך. צריך למימר ליה לך חזק וקנה אי לא. מי אמרינן בעין יפה נותן וקנה המקבל אע"ג דלא אמר ליה לך חזק וקנה: גדר גדר. שהיה קרוב לעשרה והשלימו המקבל לעשרה: שיכנס ויצא בה. דרך אותה פירצה הויא חזקה: דמעיקרא כשגדרה הנותן הוו סלקי ליה אינשי על אותו גדר ועכשיו הגביהו זה מקבל דלא יכלי אינשי למיסלק לה: טובא עבד. ואמאי קרי ליה כל שהוא: אי נימא נתן דסכר מיניה מיא. כלומר שראה מים שהיו באין דרך חור אחד לשטוף את השדה ונתן צרור באותו חור כדי שיעכב המים שלא ישטפו את השדה: נטל דאפיק מיא מינה. שהיה כל השדה מלאה ולא היו יכולין לצאת ממנה ונטל זה צרור אחד מפאת השדה ויצאו המים דרך נטילת הצרור: האי מבריח ארי. כלומר מה חזקה הויא זו הא מצי למימר ליה הנותן או אחד מן האחין מצוה עבדת שהצלת נכסי כי כן חובה לבני ישראל להציל ממון חבירו ולא הויא חזקה: אלא נתן צרור דצמד לה מיא. שהיתה שדה בית השלחין דצריך לה מים הרבה ותצמד לה. שסכך בצרור דרך צאת המים שלא יצאו מן השדה ולא סגי לה בלי מים: נטל דפתח לה מיא. שנטל צרור א' ועשה דרך למים ליכנס דרך נטילת אותו צרור דבענין זה ודאי [הוי] חזקה: ב' שדות. של נכסי

הגהות הב"ח

(א) גמ' דלמד ליה מיא נעל לרור דפתח ליה מיא: (ב) רשב"ם ד"ה בעי רב וכו' מכיון שאמר לו נתתי לו: (ג) ד"ה ומה מכר וכו' ל"נ יהיב ליה זוזי מקמי דמחזיק לא קנה: ומס בא"ד מה שאין בשניהן. נ"ב פי' דבכסף ובשטר אין מועיל קנין שדה אחת לשאר שדות: (ד) ד"ה ורב דקבעי וכו' במתנה זו כלום בדאמרינן: (ה) ד"ה דאמר שמואל גבי גדר שהיה: (ו) ד"ה אילימא וכו' שלא יכנסו בו בדי שלא: (ז) ד"ה דלמד וכו' מיבר את המים: (ח) ד"ה המחזיק וכו' דרפק בה פורתא כדלקמן: (ט) תוס' ד"ה אלו וכו' דל"ג ליה דהיכי מצי למימר וכו' לא עיילו בה הא וכו' כספרים דגרסי דמעיקרא: